

STENOGRAFSKE BELEŠKE
NARODNE SKUPŠTINE
KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

GODINA 3

BEOGRAD 1934 GODINE

KNJIGA 2

XVII REDOVNI SASTANAK

NARODNE SKUPŠTINE

KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

DRŽAN 23 FEBRUARA 1934 GODINE U BEOGRADU

PRETSEDAVALI:

PRETSEDNIK

D-R KOSTA KUMANUDI

POTPRETSEDNIK

D-R KOSTA POPOVIĆ

SEKRETAR

MILAN MRAVLJE

Prisutni g.g. Ministri: Pretsednik Ministarskog saveta Nikola T. Uzunović, Ministar bez portfelja dr. Albert Kramer, Ministar socijalne politike i narodnog zdravlja Ivan Pucelj, Ministar bez portfelja dr. Hamdija Karamehmedović, Ministar bez portfelja dr. Dragutin Kojić, Ministar bez portfelja dr. Budislav Grgur Anđelinović, Ministar saobraćaja Lazar Radivojević, Ministar fizičkog vaspitanja naroda dr. Lavošlav Hanžek.

POČETAK U 10 ČASOVA

S A D R Ž A J :

Pre dnevnog reda: 1 — Čitanje i usvajanje zapisnika XVI redovnog sastanka;

2 — Saopštenje o potvrđenim zakonima: o izmenama i dopunama Zakona o neposrednim porezima, Zakona o skupnom porezu na poslovni promet i Zakona o porezu na neženjena lica i poreskom oslobođenju lica sa deveto i više dece; Zakona o izmenama i dopunama Zakona o državnoj trošarini i Zakona o izmenama i dopunama Zakona o taksama;

3 — Saopštenje izveštaja Senata o usvajanju zakonskog predloga o suzbijanju polnih bolesti;

4 — Saopštenje o podnošenju zakonskog predloga g. g. Ignjata Stefanovića i drugova o izmeni § 319 Krivičnog zakona;

5 — Saopštenje o podnošenju rezolucije dr. Ivana Lončarevića i drugova o izboru skupštinske ankete za ispitivanje povrede poslovnog reda prilikom donošenja Zakona o bosanskom agraru od 12 avgusta 1933 godine;

6 — Saopštenje izveštaja Ministra građevina o odgovoru na poslaničke interpelacije;

7 — Saopštenje telegrama narodnog poslanika Huseina Kadića.

Dnevni red: Produženje pretresa izveštaja Imunitetnog odbora o izdavanju sudu narodnog poslanika Huseina Kadića.

Govornici: Potpretsednik Narodne skupštine dr. Avdo Hasانبegović, Salih Baljić (tri puta), dr. Vlada Stanišić, dr. Milan Metikoš (tri puta), dr. Miloslav Stojadinović, Jovan Misić, Mustafa Mulalić, Mita Dimitrijević, Marko Mašić, Milovan Grba, dr. Nikola Kešeljević.

Saopštenje izveštaja Finansijskog odbora o predlogu budžeta državnih rashoda i prihoda sa predlogom Finansijskog zakona za 1934/35 godinu, zajedno sa odvojenim mišljenjem odborske manjine.

Odluka o odbacivanju rezolucije dr. Ivana Lončarevića i drugova o izboru skupštinske ankete za ispitivanje povrede poslovnog reda prilikom donošenja Zakona o bosanskom agraru od 12 avgusta 1933 godine.

Govornici: Pretsednik Ministarskog saveta Nikola T. Uzunović.

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Otvaram XVII redovni sastanak Narodne skupštine. Izvolite čuti zapisnik XVI redovnog sastanka.

Sekretar Milan Mravlje pročita zapisnik XVI redovnog sastanka.

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Ima li primedaba na zapisnik? (Nema.) Primedaba nema, zapisnik je primljen. Izvolite čuti potvrđene zakone.

Sekretar Milan Mravlje (saopštava): G. Ministar finansija dostavlja Skupštini za njenu arhivu po jedan potvrđeni primerak: Zakona o izmenama i dopunama Zakona o neposrednim porezima, Zakona o skupnom porezu na poslovni promet i Zakona o porezu na neženjena lica i poreskom oslobodenju lica sa devetoro i više dece; Zakona o izmenama i dopunama Zakona o državnoj trošarini i Zakona o izmenama i dopunama Zakona o taksama.

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Ovo saopštenje prima se na znanje. Izvolite čuti izveštaj Senata.

Sekretar Milan Mravlje (saopštava): Senat Kraljevine Jugoslavije izveštava Skupštinu da je na svom IX redovnom sastanku, održanom 13 februara 1934 godine, usvojio u celini i bez ikakvih izmena upućeni mu od strane Narodne skupštine predlog zakona o suzbijanju polnih bolesti.

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: I ovo saopštenje prima se na znanje. Izvolite čuti poslaničke zakonske predloge.

Sekretar Milan Mravlje (saopštava): G.g. Ignjat Stefanović i drugovi, narodni poslanici, podnose Skupštini na rešenje predlog zakona o izmeni § 319 Krivičnog zakona. (Vidi prilog).

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Za proučavanje ovoga zakonskog predloga izabraće se naročiti odbor. Izvolite čuti jedan poslanički predlog rezolucije.

Sekretar Milan Mravlje (saopštava): G.g. dr. Ivan Lončarević i drugovi, narodni poslanici, podnose Skupštini na rešenje predlog rezolucije o izboru skupštinske ankete za ispitivanje povrede poslovnog reda prilikom donošenja Zakona o bosanskom agraru od 12 avgusta 1933 godine. (Vidi prilog).

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: O ovoj rezoluciji rešavaće se na kraju današnje sednice bez pretresa. Izvolite čuti izveštaje g. g. Ministara.

Sekretar Milan Mravlje čita: G. Ministar građevina izveštava da će na interpelaciju narodnog poslanika g. Ferda Šege o donošenju zakona o ovlašćenim inženjerima odgovoriti kad prikupi potrebne podatke.

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Ovaj izveštaj prima se na znanje. Izvolite čuti jedan telegram koji je g. Husein Kadić, narodni poslanik, uputio Predsedniku Narodne skupštine.

Sekretar Milan Mravlje (saopštava):

Pretsedniku Narodne skupštine
Gospodinu dr. Kostu Kumanudiu

Beograd

Sarajevo, 22-II-1934 god.

Gospodine Predsedniče,

Molim vas da izvestite Skupštinu, da sa indignacijom odbijam insinucije iznesene na jučerašnjoj sjednici da sam prebiegao preko granice. Ja nemam razloga ni potrebe da napuštam svoju otadžbinu, te sam se prije deset dana preko svog pravnog zastupnika sam stavio na raspolaganje sudu pošto se ne bojim pravorijeka suda, a bolest me je spriječila da

prisustvujem sjednicama Skupštine i da ovo i pred njom izjavim.

Primate, Gospodine Predsjedniče, izraz mog osobitog poštovanja.

Husein Kadić, s. r.
narodni poslanik

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Ovo saopštenje prima se na znanje. Sad prelazimo na dnevni red. Na dnevnom redu je kao prva tačka: Produženje pretresa izveštaja Imunitetnog odbora o izdavanju sudu narodnog poslanika g. Huseina Kadića (*Alojzije Pavlič*: A interpelacije? Podneli smo interpelacije!) Interpelacije se danas neće saopštavati. (*Jovan Misirlić*: To je povreda Poslovnika.) Nigde nije predviđeno u Poslovniku da se interpelacije moraju odmah saopštavati. One će se saopštiti, ali se ne moraju danas saopštiti.

Reč ima g. dr. Dragutin Kostić. (Glasovi: Nije ovde.) G. dr. Kostić nije prisutan. Reč ima g. dr. Avdo Hasanbegović.

Dr. Avdo Hasanbegović: Gospodo narodni poslanici, ja nisam mislio da uzimam reč po ovom pitanju, koje je danas na dnevnom redu iz dva razloga. Prvo, gospodo, što sam vezan jednim uzusom da kao član Predsedništva ne govorim sa ovoga mesta, a drugo iz razloga što je ova Skupština na svojim sednicama jasno i glasno podvukla ovo pitanje i što je o njemu rekla svoju reč; što je Kraljevska vlada učinila sve na vreme što je trebalo da učini i obezbedila svima nama da će krivci odgovarati pred zakonom i sudom, a državi da će se šteta naknaditi, i, što ja znam da je Banska uprava sa svojim organima učinila sve da krivci dođu pred sud i da odgovaraju za svoja dela, i što znam da se stvar u ovom momentu nalazi u takvim sudijskim rukama — ja ih lično poznajem — koji neće propustiti ni jedan momenat koji će biti od važnosti.

Međutim, gospodo, na prekiučerašnjoj sednici naš poslanički drug g. Salih Baljić apostrofirao me je u jednoj svojoj izjavi kad ja nisam bio ovde u Skupštini prisutan. I zato sad, gospodo, hoću da odgovorim na to njegovo apostrofiranje. G. Salih Baljić izneo je u svojoj izjavi da je postojalo neko pismo ultimativnog karaktera koje sam ja podnosio njemu na potpis.

Tu svoju izjavu, gospodo, servirao je i podneo on tako, da bi se iz nje moglo zaključiti da sam ja sa drugovima ovde stvorio i formirao neko pakleno kolo, da nomognem da se furtimaškim putem donese jedan zakon. Gospodo, ja to od sebe i od svojih drugova odbijam, jer mi sve što smo radili u ovoj Skupštini, radili smo sa drugovima zajedno, otvoreno i bratski, ne muslimanski, nego bratski i ni jedan korak nismo u to vreme i ovih dana učinili zasebno mi muslimani a zasebno ovi drugi.

Gospodo, vi se dobro sećate kad je držana sednica poslaničkog kluba ovde, kad je to pitanje tretirano na toj sednici i kad je Ministar poljoprivrede g. dr. Tomasić izjavio da ne može da primi amandman koji se odnosi na rešenje pitanja knjižarskih šuma i šikara u Bosni i Hercegovini, a ne begluka, onda smo, gospodine Baljiću, uzeli u tome pitanju reč ja i moji drugovi i ukazali smo na potrebu donošenja toga pitanja koje visi, gospodo, već godinama i godinama i koje jedanput za uvek treba skinuti sa dnevnoga reda. Nismo mi gospodo, radili i nastojavali da umolimo Kraljevsku vladu i da stvorimo raspoloženje kod svih vas da se

taj i takav zakon donese zbog 7 do 8 ljudi koji su digli iz usta sirotinje one pare a iz državne kase obligacije, nego smo tražili i molili da se jedanput to pitanje za uvek u Bosni i Hercegovini reši, da se skinu sa dnevnoga reda ne samo iz socijalnih razloga nego iz nacionalno-političkih. Jer ono je, gospodo, bilo kamen spoticanja na terenu i mi smo morali da uložimo mnogo volje, mnogo rada, mnogo nastojanja da se ta pitanja kanaliziraju. Eto, gospodo, to nas je rukovodilo i u tome momentu kad sam ja u poslaničkom klubu o tome pitanju govorio. I kad sam ja završio svoju reč, onda su moji drugovi, poslanici iz Bosne i Hercegovine, ne muslimani nego i Srbi pravoslavni i muslimani, podneli jednu potpisanu izjavu, gde oni mene ovlašćuju da ja o tome pitanju razgovaram sa Kraljevskom vladom i da je molim da se saglasi da se to pitanje jedanput stavi na dnevni red.

Gospodo, nikakvo pismo ultimativnog karaktera ne postoji, nikakvo pismo ultimativnog karaktera nije podnošeno g. Baljiću, nego kad sam ja dobio od mojih drugova i ne samo muslimana — podvlačim to — nego i drugih potpisnika tu izjavu, onda sam ja u kancelariji, imajući u džepu to pismo, kad je g. Baljić naišao, pitao ga hoće li i on da potpiše to ili neće, jer su me moji drugovi molili da i njega pozovem. On je odgovorio, da neće da potpiše. Ja nisam pravio pitanje od toga, kao što nisam pravio pitanje ni od toga pisma. Ja to pismo nisam ni predavao, jer to nije bilo ni potrebno, nego smo mi zajednički, nas nekoliko poslanika sa teritorije bivše Bosne i Hercegovine, i pravoslavni i muslimani i katolici, razgovarali i molili Kraljevsku vladu i merodavne faktore da se pozabave tim pitanjem: I vi koji ste članovi vladine većine sećate se vrlo dobro posle one klubske sednice i posle onih naših molbi i traženja, da je Kraljevska vlada počela da se bavi tim pitanjem jer je uvidela potrebu njegovog donošenja.

Gospodo, mi se i danas ne kajemo što smo radili na rešavanju i donošenju toga zakona, jer smo i onda bili uvereni kao i danas da smo radili jedan dobar, jedan čestit i jedan otadžbinski posao. (Burno pljeskanje. *Miloš Dragović: A sarajevska afera?*). Druga je stvar donošenje zakona, a druga opet, sarajevska afera.

Da bi g. Baljić dao drukčiji smisao onome što je govorio, kazao je u toj svojoj izjavi kako se po kuloarima govori da Avdo Hasanbegović vodi bosansko-hercegovačke muslimane, kako hoće da stvori muslimanski front ili, drugim rečima, ono što se govori na terenu: hoće da stvori turski front. Gospodo, ko god zna za mene i moj rad i ko zna moju prošlost, a vas ima dosta takvih ovde, znaće da sam ja uvek bio među prvima koji nikad nisu hteli da budu u kakvom verskom frontu. (Burno pljeskanje). Gospodo, od kad sam postao pa sve dok me bude, nastojavaću i hoću da živim u nacionalnim i u otadžbinskim frontovima i da se borim i staram za ovu otadžbinu. (Burno odobravanje i uzvici: Živeo!) Ja ne znam, gospodo, da li gospodin koji je hteo ovo meni da prebaci, da li on to može i za sebe reći. Da li on, koji je hteo meni to da pripíše, da li on to može da kaže i za sebe, on, koji je punih 10 godina bio u jednom konfesionalnom partijsko-političkom frontu i koji je zajedno sa vodstvom svoje partije ovoj otadžbini, ovoj okrvavljenoj otadžbini, sto puta podnosio ultimatum za političke šćiare svoga vodstva.

Gospodo, ja vas molim da me izvinete i da mi ne pripíšete u neskromnost što sam o sebi govorio. Ja sam morao to da učinim te da napravim jedno upoređenje, jer sam ja, gospodo, sa mojim drugovima jedan od onih koji smo stalno govorili da jedanput treba udariti kapak na prošlost kako bi posli boljoj budućnosti u susret. I, gospodo, mi koji imamo legitimacije da govorimo o tome, mi udaramo kapak na prošlost. I ja se stoga čudim šta je trebalo g. Baljiću da meni i ovakve stvari pripisuje. Zato sam ja, i bio slobodan da ovde pred vama izjavim ovo što sam izjavio i da odbijem ovo što mi se pripisuje, jer ja nikakvo pismo nisam predavao nadležnoj Kraljevskoj vladi, ni ultimativnog niti drugog kakvog karaktera, i nikad neću biti sposoban da pri rešavanju ovakvih pitanja podnosim Kraljevskoj vladi nož pod grlo.

To je, gospodo, jedan od razloga zbog koga sam danas uzeo reč. A drugi je razlog u tome što su na prethodnoj sednici dvojica gospode, članovi ovog visokog Doma, govoreći o pitanju koje je na dnevnome redu, spomenuli jedno društvo u Sarajevu u kome sam ja predsednik. Gospodo, ja hoću da verujem, i u ovome momentu kad o tome govorim, da su ta gospoda bila upoznata u detaljima sa radom ovoga društva, sa njegovom administracijom, sa njegovom organizacijom, velim, i u ovome momentu hoću da verujem da ta gospoda ne bi nikada postavila stvar u ovome Domu onako kako su je postavili, jer je Gajretovo ime svetlo i časno, jer to društvo na teritoriji Bosne i Hercegovine otvoreno i časno punih 30 godina deluje i bori se... (Zagor i glasovi: Gajret ovde ništa nije kriv.). Ja sa ovoga mesta neću i nemam potrebe da branim društvo »Gajret«, jer se ono nema od čega braniti.

Ja, gospodo, sa ovoga položaja neću i nije mi to ni namera da branim društvo »Gajret«, jer njega ne treba braniti, ono se nema od čega braniti. (*Dr. Milan Mitić: Niko ne napada »Gajret«, nego Kadića.*)

Gospodo, nije meni prvi put u mome radu u »Gajretu«, a ja sam u njegovom predsedništvu punih 14 godina, da konstatujem činjenicu, da je tome »Gajretu« usud zapisao da mora u svome radu otadžbinskom, patriotskom, nacionalnom, kulturnom i prosvetnom da nailazi na zapreke, na prepreke i da mu se podmeće. Kao god što ga je pratio onih teških dana, kada je ljuti dušmanin vladao u našim krajevima, kada su njegovi radnici bačeni u tamnice, a njegova imovina konfiskovana, taj usud prati »Gajreta« i danas posle oslobođenja.

I samo zato što je njegova zastava bila visoko, samo zato što je njegova zastava bila časna i moralna, samo zato, što je na svakom mestu branila Otadžbinu, narod i ovu našu veliku tekovinu, samo zato je »Gajret« mogao postati veliki i jak. I gospodin Huso Kadić, koji je pre 5 godina ušao u taj odbor, ne može nikad okaljati obraz i rad toga »Gajreta«. (Burno odobravanje i povici: Tako je!).

Gospodo, ja ću da pokušam da objasnim taj raspis društva »Gajret«. Ja verujem, gospodo, da će i gospoda, koja su o tome govorila, uvideti da su može biti i nehotice učinila jednu grešku, jedan greh prema »Gajretu«. »Gajret« ima 400 organizacija sa 30.000 svojih aktivnih članova. I sve te organizacije, gospodo, moraju svake godine da prave svoje budžete i da ih podnose glavnom odboru »Gajreta«, moraju dakle budžete prihoda i rashoda dokumentima da obrazlože.

I ovaj apel, koji je upućen preko naših organizacija našim članovima i prijateljima, nije ništa drugo nego zahtev od naših članova, od naših prijatelja, da u tom momentu pomognu društvu »Gajret«. Što se tiče obaveze ne stoji da je ona 5% nego taj dokumenat važi samo za naše jedinice, koje imaju da sprovedu svoje budžete glavnom odboru.

Kada se neko u »Gajret« upiše kao utemeljitelj, dobrotvor, mora da da pismenu obavezu da će ovaj svoj dug otplatiti u obrocima. Kada neko obeća da će dati »Gajretu«, ma šta, mora da da pismenu obavezu da će to i izvršiti. Gospodo, ovo nije obaveza, koja je vezana za rad »Gajreta«, nego je dokumenat mesnih odbora i podružina da mogu da sprovedu svoje prihode i rashode.

Gospodo, »Gajret« je u svima prilikama, u svima momentima slao ovakve okružnice. Kada je Prvenac našeg Uzvišenog Vladara postao vrhovni starešina našeg Sokolstva, »Gajret« je, braćo, prvi bio, koji je stvorio zaključak da svi njegovi članovi moraju da stupe pod zastavu našeg Vrhovnog starešine. (Živo odobravanje).

Kad je država osetila potrebu da ustanovi jedan zavod, Agrarnu banku, koja će biti od koristi po našeg poljoprivrednika, »Gajret« piše raspis i poziva sve svoje članove da upišu što više akcija za taj zavod. Kada je suša »Gajret« piše raspise svima svojim organizacijama da prikupe podatke da li treba nekome pomoći, kako bismo nastali kod nadležnih vlasti da im se pomogne. Kad spopadne druga kakva nevolja teritoriju na kojoj »Gajret« deluje, »Gajret« se obraća raspisom da traži podatke da li treba i gde neka hitna pomoć, kako bi mogao posredovati kod nadležnih vlasti da se pomogne.

Gospodo, »Gajret« nije društvo koje izdržava samo 600 dece u svojim internatima, i to daka bez razlike vere, jer ih ima i muslimana i katolika i pravoslavni, pa i jevreja, nije društvo koje samo izdržava te dake, nego je »Gajret« društvo koje hoće da pomogne taj zaostali elemenat na svima poljima narodnog života, da ga uputi kako će ovu današnjicu izdržati, da ga uputi, da ga veže, da razvije kod njega ljubav za ovu lepu Otadžbinu, da bi postao jedan lep stub u ovoj našoj velikoj nacionalnoj zajednici, koji će se boriti za Kralja i Otadžbinu. (Burno odobravanje).

Gospodo, hteo bih još jednu formalnu stvar da iznesem, koju gospoda koja su govorila o »Gajretu«, nisu primetila. Ovaj raspis, gospodo, o kome je reč, nije se po svojoj sadržini čak ni odnosio na beglučke obligacije, nego se odnosio, na kmetovske šume, šikare i pašnjake, i vi koji imate taj raspis, izvolite ga pročitati pa ćete to i videti. Znači, odnosio se na onaj deo zakona, gospodo, koji ima tek da se vrši donošenjem budžeta ovde u Narodnoj skupštini, da se odobri Ministru finansija 50 miliona dinara, pa da tek Ministar finansija mogne izdavati emisije tih obligacija. I, gospodo, pošto je postupak administrativni po toj administrativnoj radnji jednostavan, da ne bi naši prijatelji, da ne bi naši članovi pali u ruke posrednika koji su otimali milione, mi smo izradili jedan formular u sporazumu sa nadležnim faktormama da bi se omogućilo našim članovima i prijateljima da ne plaćaju visoke honorare posrednicima i drugim ljudima, da bismo im na taj način omogućili, kad dođe to pitanje na red, odnosno kad se budžet izglasa, kad Ministar fi-

nansija odnosno ova naša država mogne i imadne mogućnosti da izda obligacije, da onda tek iskoriste ovaj formular, da ne plaćaju horendne zarade onima koji posreduju. I mi smo, gospodo, dužni da to radimo, i mi ćemo to i u buduće da radimo, da u svima momentima, u svakoj prilici, pomognemo svojim prijateljima i svojim članovima. To je naša dužnost. (Odobravanje).

Gospodo, jedan od gospode govornika rekao je: nije »Gajret« kriv, nego su pojedinci krivi. (Uzvik na levici: Tačno!). Ja hoću da vam sada iznesem šta su pojedinci uradili. Gospodo, onog momenta, ne kad je vlast uzela u svoje ruke da goni one ljude koji su učinili ono ružno delo, nego onog momenta kad se u čaršiji saznalo da ima nešto što nije dobro, od tog momenta nije više u »Gajretu« g. Kadić, i od tog momenta nije više prekoračio kancelarije društva, niti je njegov član. To je, gospodo, prvo što je učinio »Gajret«. Osim toga, gospodo, »Gajret« je učinio i ovo, odnosno njegovi ljudi. Opet vas molim, da mi ne zamerite što cu sebe licno spomenuti, ali ja sam prvi, čim sam došao u Sarajevo i čuo da se u čaršiji govori, ne znajući o čemu se upravo radi, otišao u Banisku upravu, prijavio to, podneo podnesak i tražio istragu o toj stvari. To je, gospodo, bilo 12 ili 13 januara, ne sećam se tačno, jer sam došao s puta 11 januara.

Gospodo, vi vidite, da je predsednik »Gajreta« i vaš poslanički drug učinio svoju dužnost čim je saznao za te stvari. (Odobravanje i pljeskanje). Gospodo, potpredsednik »Gajreta« dr. Ibrahim Hadžiomerović, koji vodi istragu po ovoj stvari, učinio je takođe sa svoje strane sve da pravda bude zadovoljena, a država obeštećena. I njegov pomoćnik u ovoj istrazi opet jedan ugledan član »Gajreta«, Fehim Musakadić, učinio je sve sa svoje strane, da se taj postupak što pre sprovede,

Eto vidite, gospodo, »Gajret« je sa svoje strane učinio sve i nije hteo, da propusti da on prvi na delu ne pokaže, da hoće da čisti korov iz ove naše nacionalne zajednice. Greh je, gospodo, uvoditi u ovaj posao jedno sarajevsko društvo, koje nema sa tim nikakve veze. Da li se može, gospodo, verovati, da je društvo »Gajret« znalo, da će Huso Kadić počinuti tu stvar i počinuti ovako jedno delo koje će izići pred Narodnu skupštinu, zar bi ga to društvo, da je to znalo, primilo pre pet godina u svoje redove. Zar bi ste vi da ste znali, koji ste prijatelji njegovi, da će on počinuti ovo, primili njega u svoju sredinu i u ovaj Dom. Dalje, gospodo, šta je »Gajret« kriv što je Huso Kadić učinio tu stvar, za koju će on i odgovarati?!

Ja apelujem na vas i molim vas, da ovo moje objašnjenje primite onako kako sam ga izneo, a da poštedite društvo »Gajret« koje radi i nastoji da muslimane pomogne, kako bi ih čas pre sposobne i jake uveo u naše nacionalno jugoslovensko kolo, te da i oni budu jedan od jakih stubova ove naše velike i lepe Otadžbine (Dugo i burno pljeskanje).

Predsednik dr. Kosta Kumanudi: Ima reč g. Salih Baljić radi ličnog objašnjenja:

Salih Baljić: Gospodo narodni poslanici, gospodin dr. Avdo Hasanbegović u svome govoru podvukao je nekoliko mojih reči koje sam ja radi ličnog obaveštenja dao u ovom visokom Domu na govor g. dr. Vlade Stanišića. On je u svom govoru podvukao kako sam ja imao nameru, da serviram netačne stvari i da

ih fortunaškim putem u Narodnoj skupštini proturim. Nije moja namera bila, da ja lično činim upotrebu od onoga koraka koji je ovde iznesen, niti je moja namera da makar kome drugom od svojih drugova podmećem nešto što nije časno, a naročito nešto što ne postoji.

Gospodo narodni poslanici, ja izjavljujem ovde makar to bila i plemenita namera, što je rekao g. Hasanbegović, da je to pismo upućeno sa jednom pretinjom, da će se istupiti iz kluba ako se ne donese onaj zakonski predlog o kome je sam g. Hasanbegović govorio (Čuje se: Nije istina!). Ja gospodo, opet izjavljujem sa ovoga mesta, da mi namera nije bila da od toga činim kakvu upotrebu, ali kad je g. dr. Vlada Stanišić ustao i kategorički to odbio i stavio mene u nezgodnu situaciju, kao da sam se ja time pohvalio, moram da se branim. Gospodo, odmah se kroz kuloare Narodne skupštine ta vest pronela, a vi ste tu isti narodni poslanici koji ste to čuli, pronela se vest, dasu muslimanski poslanici podneli ultimatum Kr. vladi, i da jedino Salih Baljić nije potpisao to pismo. Da li je dr. Hasanbegović pravio upotrebu od toga pisma neznam, ali mi je tada g. Hasanbegović kazao: »Pa zar ti jedini da ne potpišeš to pismo«. (Dr. Hasanbegović: To nije istina!). Ja sam kazao: Dragi Avdo, trebao si da se porazgovaraš sa ostalima, a ne da mi podnosiš gotovu stvar, a ako se radi o ovako važnoj stvari, treba to pismo da potpišu i poslanici nemuslimani, da se ne kaže da vodimo neku muslimansku politiku. Što mi je g. Hasanbegović prebacio da je bio u nacionalnom frontu, na to mi mogu odgovoriti da se i ja ne stidim, što sam bio predstavnik Jugoslovenske muslimanske organizacije, jer i ona je časno izvršila svoj zadatak i uvek služila svesno svojoj Otadžbini.

Ja, gospodo poslanici, moram da uzmem reč i zbog toga, jer je apsolutno tačno da se je u mojim krajevima u Hercegovini, pa čak i u Sarajevu prepričavalo, kako sam se ja odvojio i upisivalo se meni u greh, kako ja kao musliman neću da pomognem muslimansku stvar. (Jedan glas iz većine: To su vam samo birači upisivali!). Gospodo, ja sam dužan da se branim po toj stvari, a dužan sam, gospodo, i radi same istine, i ako smatram da nije bilo uputno povlačiti tu stvar ovde u Narodnoj skupštini. Kad je dakle to spomenuto ja sam pozvan da stvar prikazem onako, kako je ona u istini. (Glas iz većine: Spomenuo je Metikoš. Dr. Milan Metikoš: Što se bojite istine? — Žagor —).

Potpretsednik dr. Kosta Popović: Gospodo, izvolite čuti govornika!

Salih Baljić (nastavlja): Znade veliki broj gospode narodnih poslanika da ja nisam bio voljan da unesem takve momente koji bi mogli naneti lošu i zlu krv u našim redovima. Najmanje sam ja onaj koji nije voljan da udari kapak preko nesrećne prošlosti koja nas je delila u razne partije i strančice. Zbog toga, gospodo, ja ostajem pri tome i izjavljujem: Pismo je postojalo, meni je podneseno, ja ga nisam hteo potpisati, a pokušalo se izrabiti protivu mene! (Pljeskanje).

Potpretsednik dr. Kosta Popović: Ima reč dr. Vlada Stanišić radi ličnog objašnjenja.

Dr. Vladimir Stanišić: Gospodo narodni poslanici, g. narodni poslanik Salih Baljić kaže da je on u svome govoru reagirao na moje navode koje sam u svome govoru na prethodnoj sednici izrekao, a koji se odnose na pismo koje je u svome govoru spomenuo g. dr. Milan Metikoš. Ja sam posle tih reči, posle tih

navoda g. dr. Milana Metikoša, upozoren od mnogih svojih drugova iz Bosne i Hercegovine, kako muslimana tako i nemuslimana, pošto ću govoriti kao govornik iza dr. Milana Metikoša, da tu stvar demantujem. I ja sam to u svome govoru i demantovao. Nije istina da sam ja u opšte spomenuo da se po kuloarima Narodne skupštine prenosi i govori, kako se Salih Baljić sam hvali da on neko pismo nije hteo da potpiše, nego su potpisali samo muslimani. Od kad se sastala ova Narodna skupština, ja sam u najintimijim prijateljskim odnosima sa dr. Avdom Hasanbegovićem i sa mnogim kolegama i drugovima, specijalno iz Drinske banovine i teritorije bivše Bosne i Hercegovine, i ne mogu kazati da sam ikada mogao primetiti, ma šta, među našom braćom muslimanima, da su oni ma šta poduzimali kao muslimani. (Pljeskanje).

I stoga sumnjam, da je postojalo jedno ovakvo pismo, kojim bi se stavlja nož pod grlo vladi, da donese onaj zakon. Ne samo da su muslimani forsirali donošenje toga zakona, od 20 avgusta prošle godine, nego su forsirali svi poslanici iz Bosne i Hercegovine (dr. Milovan Grba: Pa i Nikićeva grupa! Graja... Objašnjanja između Dr. Kešeljevića i Tripka Nikovića).

Potpretsednik dr. Kosta Popović: Molim vas, g. Kešeljeviću, umirite se.

Dr. Vlad. Stanišić (nastavlja): Gospodo narodni poslanici, kao što rekoh, utvrđeno je od drugova, da takvo pismo nije postojalo i ja znam, kako je donešen Zakon od 2 avgusta prošle godine i ja sa svoje strane, izjavljujem da ne verujem da je ovakvo pismo postojalo. (Pljeskanje).

Potpretsednik dr. Kosta Popović: Reč ima dr. Milan Metikoš radi ličnog objašnjenja.

Dr. Milan Metikoš: Gospodo narodni poslanici, mi smo svi izrazili jednu istu misao, da treba goniti lupeže, koji su krivi zbog korupcije. Niko od nas nije imao nakanu, da dira i vreda ustanovu »Gajreta«. I gospoda koja uopštavaju lupeža i na neki način hoće to da primene na ustanovu, koja je sveta u našem celom narodu, ljuto se varaju ako misle na taj način da mogu da podmeću.

Gospodo, dužan sam i to da kažem, da ličnost g. dr. Avde Hasanbegovića u nacionalnim redovima nije bila nikad u pitanju, jer je on položio ispit kao nacionalni čovek, i ja to sa ovoga mesta likvidiram kao onaj, koji sam s njim saradivao u natrag 20 godina. Ali jedno je u pitanju, da je utvrđeno u našoj Narodnoj skupštini, i, gospodo, nemojte mi dati lagati, pitajte samo g. dr. Miloslava Stojadinovića, kako je on ispio iz Finansijskog odbora, pitajte ga, kojim je putem i kojim načinom Huso Kadić podvaljivao Narodnoj skupštini i pre, gospodo, nego što je došao ovaj zakonski predlog o agrarnim odnosima u Bosni i Hercegovini. I, gospodo, činjenica je, da se taj Huso Kadić pojavio jednog dana i kao referent, izvestilac odbora, ma da ga niko nije birao, ma da ga niko nije ovlastio, nametnuo se ovde za izvestioca i on je ovde čitao izvesne stvari iz odborskog izveštaja, koje nije zakonodavni odbor ove Skupštine nije primio. (Dr. Milovan Grba: Jeli Ministar g. Tomašić primio?) Ako je primio g. Ministar, nije bio ovlašćen ni on da menja izveštaj odbora bez amandmana. Morao je da podnese amandman Narodnoj skupštini i taj se morao ovde da pročita, da se znade.

Gospodo, kada se zna da je g. Husein Kadić uspeo da podvali i prilikom izbora Finansijskog odbora

i uspeo da se unese u listu izabranih članova, to je bio predmet naše kritike, i mi smo se oborili na Huseina Kadića samo u toliko jer on je uspeo isto tako da se unese i za potpretsednika »Gajreta«.

Gospoda iz »Gajreta«, koja sede u upravi, treba da znaju da je Husein Kadić bio peštanski dak koga su peštanske vlasti protežirale i za ranijih vremena i tujinskog režima. Pa kada su ga primili u svoju sredinu, znali su njegovu prošlost, koga je podigao i vaspitao, pa su svakako morali nositi i jedan deo odgovornosti što takvoga čoveka drže u svojoj sredini. Samo u toliko je pitanje »Gajreta« bilo tangirano u imenu toga Kadića.

Što se tiče ultimativne izjave, da je bio podnet nož pod vrat ondašnjem Pretsedniku Vlade g. Srškiću, ja sam to gospodo, saznao, čuo sam to, drugovi su mi to moji pričali u klubu, i ja sam verovao u tu stvar da postoji. Da li ona postoji ili ne postoji, neću da tvrdim, ali svakako je činjenica vrlo važna, da g. dr. Milan Srškić, ondašnji Pretsednik Vlade, ma da se o njemu toliko spominje u vezi sa tom stvari, do danas ni jednu reč nije kazao. Gospodo, nemojte da se plašite istine. Ko je kriv, neka ponese odgovornost i treba, gospodo, ... (Jedan glas iz većine: Nema to važnosti. — Miloš Dragović: Ima, te još kako ima. — Iz većine: Nema to nikakve veze sa korupcijom. — Dragović: Ima to važnosti za moral većine....). Gospodo, treba da se zna, da li takvo pismo postoji ili ne postoji i trebao je g. dr. Milan Srškić da to demantuje, jer je on jedini bio ovlašćen i bio bi danas ovlašćen, da to konstatuje. Ali do dana današnjega on to nije demantovao, i ja prema tome verujem da je to pismo postojalo i jer je taj zakon onako nakazan i očajan donet sa izmenama Huseina Kadića, ja verujem da je u takvoj formi donet, jer je u ultimativnoj formi bio podnesen. Vi iz većine koji ste glasali za taj zakonski predlog, vi nosite za njega i punu odgovornost.

Potpretsednik dr. Kosta Popović: Ima reč g. dr. Miloslav Stojadinović radi ličnog objašnjenja.

Dr. Miloslav Stojadinović: Gospodo narodni poslanici, ja verujem pre svega da smo mi na dobrom putu da ovu stvar likvidiramo onako, kako to diktiraju državni i nacionalni interesi. Tu nam je garancija i sama izjava g. Pretsednika Vlade kao i raspoloženje koje vlada u Narodnoj skupštini. I u pitanju gonjenja krivaca između nas, livala Bogu, nema nikakve razlike. Većina je raspoložena isto tako da goni krivce, kao što je to slučaj i sa opozicijom.

Nisam imao nameru da govorim o ovome pitanju, ali kako je moje ime nezgodno vezao u ovoj stvari gosp. predgovornik za izbor g. Huseina Kadića, to sam prinuden da u vidu ispravke kažem samo nekoliko reči.

Gospodin predgovornik je kazao: »Pitajte dr. Stojadinovića kako je Husein Kadić došao za člana Odbora«. Da on nije pitanje ovako postavio, ja se za reč ne bi ni javljao. Kako ovako postavljeno pitanje može lako dovesti do uverenja, kao da sam ja donekle odgovorni činilac što je Husein Kadić postao član Finansijskog odbora (Glasovi sa leveice: To ne!), i ja kažem da dr. Metikoš nije imao nameru da ga tako postavi, ali za javnost i za sve kada se kaže: »Pitajte njega«, onda posredno rezultira moja odgovornost zašto je Kadić postao član Odbora.

Sada, gospodo, izjavljujem da ja lično nikakve veze sa njegovim postavljanjem nisam imao. Ali ostaje fakat, i ja neću reći ništa više do samo ono

što sam već kazao prilikom izbora Huseina Kadića. Fakat je, gospodo, kada je već g. dr. Metikoš to pitanje ubacio, da sam ja bio na 17 ili 18 mestu na listi koja je bila pročitana. Kadić je bio na trideset-prvom mestu. I kako je Husein Kadić bio upisan na 31 mestu, to ne bi mogao ni da bude član Finansijskog odbora, jer je to mesto imalo da pripadne opoziciji. I kako je to tako bilo, to je tom prilikom, kada je lista čitana, jedan od g.g. poslanika dobio: E moj Huseine, odrubi ti Nikić glavu! To je rečeno zbog toga, što je Kadić bio upisan u listi na 31 mestu, i samim tim nije mogao biti član Finansijskog odbora. Vi ste svi čuli da je moje ime bilo pročitano kao člana Finansijskog odbora. Tek posle toga pošto je lista pročitana, ispalo je da je moje ime prebrisano i da je Husein Kadić od 31 mesta došao na 17 ili 18 mesto, i tako je Husein Kadić sebe izvoleo ubaciti za člana Finansijskog odbora! (Graja).

Gospodo, ovo što sam vam ja kazao, izazvan govorom g. predgovornika, nije ništa novo. Sa time je Narodna skupština već upoznata. Ja sam u svoje vreme činio prigovor o tome. Ali ja vas molim da budete uvereni da ni Pretsedništvo Narodne skupštine niti klub većine sa tim nemaju apsolutno nikakve veze. Radi se o aktu pojedinca, a ni ukoliko se ne tiče odgovornosti ni većine niti Pretsedništva Narodne skupštine. To je jedan trik učinjen od strane pojedinca koji se inače može da desi, u kome ne učestvuju ni većina ni Pretsedništvo Narodne skupštine. Bio bi greh gospodo, i ja sam daleko od pomisli činiti ma kakav prigovor bilo Pretsedništvu bilo većini za ovaj slučaj koji je nastupio, i za koji samo jedan čovek može da nosi odgovornost, i to van Pretsedništva (Uzvici većine: Tako jel) Kako je ovaj momenat važan, ja sam ga istakao, a on nije ni u koliko nov, jer je bio poznat gospodi narodnim poslanicima, pa i samoj opoziciji. Zato, kako je rečeno od strane g. predgovornika da ja znam kako je Husein Kadić došao za člana Finansijskog odbora i kako to posredno goni na uverenja kao da sam ja lično imao nekoga učešća da on dode za člana Finansijskog odbora, to ja, davajući ovu izjavu ponavljam ono što je već bilo rečeno i ranije i naglašavam opet i glasno da ni Pretsedništvo Narodne skupštine ni većina skupštinska nikakve veze sa tim slučajem nemaju, koji je bio van domašaja naše moći i uticaja. Moja je dužnost da tu neodgovornost podvučem kada je ona ubačena sa ciljem stvaranja odgovornosti.

Potpretsednik dr. Kosta Popović: Ima reč narodni poslanik g. Jovan Misirlić:

Jovan Misirlić: Gospodo narodni poslanici, pre no što predem na Kadićevu aferu, hoću da učinim jedan energičan protest, ovde pred svima vama javno, da je današnjom sednicom pogažen Poslovnik. Paragraf 72 Poslovnika kaže da su sve interpelacije na svaki način hitne prirode, te se moraju na prvoj narednoj sednici pročitati, a osobito one za koje važi prioritet...

Potpretsednik dr. Kosta Popović: Gospodine poslanice, niste se prijavili za povredu Poslovnika nego da govorite o dnevnom redu. Izvolite o tome govoriti, inače ću vam oduzeti reč.

Jovan Misirlić (nastavlja): Ja sam kao narodni poslanik pozvan da štitim zakon u svakoj prilici pa i u ovoj, i ako mi ne dopustite da govorim, onda

ponovo protestujem i protiv toga.

Potpredsednik dr. Kosta Popović: Gospodine Misirliću morate da govorite o onome što je na dnevnom redu. Ako ne govorite, ja ću vam oduzeti reč.

Jovan Misirlić (nastavlja): Ne dajete mi priliku da govorim. Gospodo narodni poslanici! Juče smo bili svedoci izlaganja jednoga skandala, koji nije poznat u svetskoj istoriji od postanka prve istorijske države pa do danas. (Prigovori sa desnice i graja). Naši poslanički drugovi g. g. Lončarević, dr. Metikoš i ostali sa dokazom u ruci utvrdili su, da je objavljeni Zakon o regulisanju beglučkih odnosa u Bosni falsifikovan i da on iz ovoga Doma nije izišao onako kakav je ovde izrađen i od većine donet. Takav slučaj mora da nas ozbiljno zabrine i da se u današnjim prilikama svi skupa zapitamo: Kuda idemo i na koju stranu srlja ova država kad se i takve stvari ovde među nama, narodnim poslanicima, mogu da dogode? Spas ove države zahteva da bezpoštedno svi oni koji su se drznuli u svojoj kriminalnoj zaslepljenosti da urade i ovakvu jednu stvar i da vrhovnom šefu države podnesu na potpis u mesto izrađenog zakona, obične falsifikate.

Gospodo, gospodin Predsednik je objašnjavao da je objavljen i promulgovani tekst ovoga zakona istovetan sa tekstom, za koji je današnji Ministar poljoprivrede g. Tomašić izjavio da ga u ime Vlade predlaže Narodnoj skupštini na rešenje. Mi to ne možemo utvrditi, ali nemamo razloga ne verovati gospodinu Predsedniku da je to tačno. Ali tačno je i ovo, što je nesumnjivo utvrdio i dokazao poslanik g. Lončarević. Taj tekst, na koji je, po rečima g. Predsednika mislio g. Tomašić, kad ga je u ime Vlade predlagao, nije istovetan sa onim tekstom, koji su pred sobom imali g. g. poslanici, kao predlog odbora. Taj tekst, koji su g. g. poslanici imali pred sobom, i za koji su, po svome znanju glasali, nije istovetan sa tekstom na koji je mislio g. Ministar i koji je tekst, docnije objavljen kao zakon. Tu leži glavna stvar. Kako je moglo da se dogodi to da pred Narodnom skupštinom jednovremeno na rešavanju budu dva različita teksta jednog istog zakona?

To je pitanje koje traži odgovor u prvom redu od Predsednika Narodne skupštine, a zatim od Kraljevske vlade. To se očigledno nije smelo dogoditi i to je pravi skandal, da se tako što moglo dogoditi. Šta smo mi ovde? Zašto smo se ovde sakupili? Jesmo li mi ovde zato da glasamo zakonske tekstove, koji nam se javno razdadu kao takvi, a da se za zakone proglašuju i oglašuju tekstovi, koji se drže negde u nekome zapečku ovoga Doma?

I kad se sve to već dogodilo, mi sad tražimo da nam se časno i otvoreno kaže krivac. Mi hoćemo da znamo tačno, koliko je ovde krivo Predsedništvo Narodne skupštine, koliko Ministar poljoprivrede, koliko je kriva Kraljevska vlada i koliko ima krivice do čuvara državnog pečata, koji je taj pečat stavio na jedan zakon koji nije postao zakon? To nam može otkriti samo jedna istraga koju bi povelu anketa od nas izabrana. Ja tražim i predlažem tu anketu, koja će mirno, bez galame, savesno i tačno pregledati sve primedbe, koje su ovde po ovome pitanju pale; sravniti tekstove, ispitati zapisnike i onda dati rezultat svega tog svoga istraživanja.

Samo primerna kazna, koja treba da postigne sve one koji su ovo uradili, može umiriti javno mišljenje, koje je i bez ove sramne falsifikatorske afe-

re isuviše uzbuđeno ovim i drugim pojedinim korupcionaškim aferama, koje se bez prestanka, evo, godinama u ovoj zemlji nižu jedna za drugom. Jedna od tih afera, rođena iz tih falsifikata, proglašanih za Zakon, jeste i ova afera zbog koje se traži izdavanje sudu poslanika Huseina Kadića.

Prihvatajući predlog da se poslanik Kadić bezuslovno izda sudu, te da iskusi pravednu odmazdu za svoj rad, slobodan sam sa nekoliko reči obrazložiti svoju odluku da glasam za ovaj predlog i da učinim sa svoje strane još jedan predlog, koji ćete čuti, a nadam se i prihvatiti, jer i on ide samo zatim da se afera što bolje ispita i da se svi krivci pohvataju i predadu pravdi na odmazdu.

Gospodo, ja mislim da sam jedan među vama koji je najpozvaniji da govorim o aferama, pošto sam još skoro pre dve godine pokrenuo prvi u ovome visikom Domu jednu aferu. Opštine beogradske takozvanu »pacovsku aferu«, na koju nisam našao od nadležnog ministra ni do danas dobio obećani odgovor, te prema tome mislim, da je već krajnje vreme bilo da se ovaj Dom pozabavi raznim aferama i počne da čisti korupciju, jer celokupni današnji poredak daje i suviše oružja njegovim protivnicima time, što se razne afere nedovoljno gone ili nikako i ne gone.

Afera Kadiceva je pred sudom, ali imajte u vidu da su i sudije ljudi, iako mi ne sumnjamo u savest naših sudija; fakat je da sudije još nemaju nezavisnosti koja je Ustavom predviđena za njih, a to će reći, da je moguće da se na njihovu savest utiče od strane političkih ljudi, odnosno nosilaca vlasti.

Ova je afera toliko obimna, da sve do sada utvrđene činjenice pokazuju, da bi bilo potrebno da se povedena istraga proširi na svakoga koji dolazi u vezu sa ovim pitanjem, bilo posredno ili neposredno.

Ali ja neću ovim da tvrdim da su svi koji su po Zakonu bili pozvani da se staraju o sprovođenju ovih zakonskih propisa, podjednako krivi za sve posledice koje su nastupile, ali je nesumnjivo, da ovde moraju postojati najmanje dve grupe krivaca: oni koji su direktno ili posredno vršili bezakonje i ovu ordinarnu pljačku državne imovine, i oni koji su bili pozvani da sa mnogo više pažnje prate rad svojih potčinjenih, ali tu pažnju nisu u dovoljnoj meri primenjivali, te je usled te njihove nemarnosti i njihovog propuštanja izvršenja zakonske dužnosti, moglo samo doći do toga, da ova afera uzme ovako širok obim i da nanese tolike štete državi.

Zbog toga ja predlažem da Narodna skupština izabere jednu specijalnu anketnu komisiju, koja će napored sa istražnim sudijom celu aferu pregledati i specijalno utvrditi svaku odgovornost za nju, t.j. koja će ispitati i političku stranu ove afere i utvrditi, da li osim Kadića ima i drugih političara umešanih u ovu aferu, kao i to, da li su svi nadležni i pozvani državni funkcioneri izvršili svoje zvanične dužnosti tačno po Zakonu i na vreme. Ta anketna komisija može jedino u potpunosti dati ocenu, i to potpuno i nezavisno, o celoj ovoj stvari i utvrditi svačiju odgovornost i svakoga pozvati na svoje mesto. A to mora biti svrha cele istrage o ovoj sramnoj pljačkaškoj aferi. Ova anketa treba — predlažem i to — da ispita i sve krivice za falsifikovanje ovog zakonskog teksta i da utvrdi odgovornost svih ličnosti koje sam napred naveo.

Molim gospodu poslanike da ovaj moj predlog

potpomognu i prime, jer je on potpuno na svome mestu naročito danas, kad, prema jednom službenom saopštenju glavnog organa Vladine stranke, stojimo pred hitnim donošenjem Zakona o kažnjavanju svih zloupotreba u vršenju službene dužnosti.

Potpredsednik dr. Kosta Popović: Reč ima narodni poslanik Mustafa Mulalić.

Mustafa Mulalić: Gospodo narodni poslanici, iako sam ja jedan od interpelanata po ovoj čuvenoj sarajevskoj aferi, ne bih se ni javljao za reč da govorim o izručivanju Husejina Kadića sudu da nisu u ovoj preopširnoj diskusiji iskršli sasvim novi momenti. Gospodo, g. Husejina Kadića izdao je ceo narod sudu, osudio ga za njegova prijava dela ceo narod i ja mislim da bi bila suviše ovako preopširna diskusija o njemu. Njega je trebalo samo sa nekoliko kratkih reči, sa najvećim gnušanjem izdati sudu. Međutim, mi smo u ovoj preopširnoj diskusiji čuli govore i o Leskovcu i o beogradskim pacovima i još mnogo čemu drugom što nije trebalo da dođe u ovu preopširnu diskusiju, a da Husejin Kadić čeka toliko dana na izručenje sudu. Da je, gospodo, sreće, ne bi smo mi rešavali i slušali izveštaj Imunitetnog odbora nego bi slušali Verifikacioni odbor, jer kad se g. Husejin Kadić ogrešio o našu državu, o svoju savest, kad se ogrešio o patriotizam, on je trebao onoga časa kad se to utvrdilo, da podnese ostavku a ne da ga mi prisiljavamo na to.

Gospodo, ko je Husejin Kadić? O tome bi bilo prekasno govoriti. On je naneo našim prijateljima veliku sramotu, pa je onda naneo i veliku sramotu i svima muslimanima u Bosni i Hercegovini; a isto tako naneo je sramotu i ovde, i to bi trebao da bude predmet razgovora. Gospodo, ja ću vam ukazati na jedan primer. Kad sam posle otkrića ove afere došao u Beograd, nekoliko mojih prijatelja stavili su mi pitanje: Zar ste vi muslimani takvi? Nije to, gospodo, bilo bez razloga. Ti moji prijatelji bili su čvrstvo uvereni da nijedan musliman ne može uraditi ovako nešto, kao što je uradio Husejin Kadić. Pročitajte, gospodo, sve listove od oslobođenja pa do danas. Videćete da je naša zemlja prolazila kroz velike talase korupcije, uostalom kao i mnoge druge zemlje u Evropi posle rata, ali nigde nećete videti da je neki muslimanin uradio ovako što kao sada g. Kadić. Ovim svojim postupkom on je naneo štete i Gajretu, jer je ova aferu dala povoda i g. Lončareviću, g. Metikošu pa i g. Baljiću da i Gajret uvuku u ovu stvar. Gajretu ne treba branilaca, jer on nema od čega ni da se brani. Gospodin Lončarević da mi nije izjavio da ne napada sam Gajret kao ustanovu, nego na neke činioce njegove koji su izdali onaj famozni raspis njegovim jedinicama, ja bih mislio da je on i na Gajret gledao kroz one iste naočare, plemenske, kroz koje gleda kad govori o drugim stvarima. Ali on mi je izjavio, kao što rekoh, da ne napada sam Gajret kao jednu ustanovu, nego samo na ličnosti. Gospodo, u svakoj ustanovi može nešto da se pogreši, i oni koji pogreše treba za to i da odgovaraju, ali je Gajret kao ustanova nepogrešiv, jer on visoko drži svoju zastavu, svoju ideologiju.

Kad gospoda iz opozicije kažu da je g. Kadić sve nas poveo za nos ovde u Parlamentu, onda kako se ne može pretpostaviti da je tako što mogao učiniti i u društvu Gajret, naročito u vremenu kad je predsednik Gajreta bio ovde u Parlamentu na svojoj dužnosti, a on ga u toj dužnosti u Gajretu zastupao. Ali ono što je on tamo počinio, to se, kao

što rekoh, ne može pripisivati Gajretu, nego samo njemu. Mi ga svi osudujemo, a osudili su ga istoga momenta i svi članovi Gajreta, čim su saznali za ovu njegovu prijavu radnju. I ja ovde pitam opoziciju: Ko je otkrio prvi ovu aferu? Otkrili smo je mi Bosanci i prijatelji Gajretovi. (*Miloš Dragović:* Izvinite vi to, da nismo mi ovu stvar ovde pokrenuli, ko zna kad bi se vi setili da to učinite): Mi smo ovu stvar prvi otkrili na licu mesta i prvi smo je i ovde pokrenuli.

Gospodo, moram se osvrnuti i na to što je ovde sa izvesnih strana rečeno, kako su muslimanski poslanici nekada podnosili nož pod grlo našoj državi. Ja i moji drugovi nikad nismo to činili, ali smo i ja i moji drugovi bili ti koji smo prvi otpočeli voditi akciju za progon korupcije. Mi smo prvi ukazali na to, mi smo stavili ultimativni zahtev da se izda sudu poznati Belančić. (Žagor). Ali, gospodo, mi ne činimo to zato da od toga napravimo politički kapital, nego smo to činili zato, što osećamo patriotski za ovu zemlju. (Žagor na levice).

Potpredsednik dr. Kosta Popović: Gospodine Kešeljeviću, idite na svoje mesto. Molim vas, gospodo, za mir.

Mustafa Mulalić (nastavlja): Mi smo podneli i interpelaciju na gospodina Predsednika Vlade i on je odgovorio, nije se bojao toga noža pod grlom, kako vi dobacujete. Dakle, gospodo, vidite da mi nismo podnosili nož pod grlo Predsedniku Vlade.

Da, gospodo, mi smo se zalagali da se ovo višeće pitanje, koje odavno čeka onaj naš siromašni narod u Bosni, potpuno i pravilno reši. I ja ću se i dalje zalagati da se taj zakon pravilno, pošteno izvrši i da oni, koji imaju neko pravo, da ga i dobiju; bez obzira na to što je Husejin Kadić ovaj Zakon uprljao.

Koliko je Husejina Kadića aferu skandalozna, može se zaključiti iz toga što je onaj čovek, koga smo eliminirali iz svoga društva, koga smo najurili, došao i imao drskosti da se sa ovoga mesta brani. On je kazao, da je na osnovu pozitivnog zakona naplatio svoju dedovinu. A šta je ta dedovina? Dedovina se u Bosni fermanom dobijala i sa kolena na koleno nasledivala, a njegova dedovina nije ništa drugo nego prevara onoga iz Carigrada i onoga Šupića. (*Dr. Nikola Kešeljević:* Ima dosta lažnih fermana i u Južnoj Srbiji! — Žagor).

Potpredsednik dr. Kosta Popović: Gospodine Kešeljeviću, nemojte upadati u reč.

Mustafa Mulalić (nastavlja): Gospodo, ja ću izvršiti sa jednim apelom na svu gospodu narodne poslanike. Ovaj Zakon, koga smo mi doneli i koji je, nažalost, pod imenom Husejina Kadića... (Aplauz na levice). Tako su ga nazivali! Ja sam, gospodo, objektivn i iskren. Ja neću ništa prećutati i ništa zaobilaziti. Kod mene nema nikakvog vrdanja u stranu. Ja znam ono što je tačno i što je istinito. On nosi ime Huseina Kadića. (*Miloš Dragović* dobacuje prema dr. Gligoriju Tadiću: Kadiš, Glišo, kadiš! — Dr. Gligorije Tadić: Hoćete jeftino da čarite! Tako se popularnost ne dobija! Radom se popularnost dobija! — Žagor).

Potpredsednik dr. Kosta Popović: Opominjem vas, gospodo, na red.

Mustafa Mulalić (nastavlja): Taj zakon, gospodo, mi smo svi doneli, jer je uživao opšte simpatije, jer se radilo o elementu, koji je bio od 1918 godine, usled rešenja agrarne reforme, dezorijentisan, eko-

nomski se nije mogao snaći, živeo je u nevolji. Poslednji ćilimi su se prodavali, poslednje svetinje u kući. Svi smo osećali i svi smo taj Zakon primili tako kao svoj i svi smo ga, čak i gospoda iz opozicije, potpisali. Mi brkamo pojmove. Nije taj zakon kriv, nego je krivica onih nesavesnih državnih organa koji su ga u život sprovodili.

Ja molim i apelujem na gospodu narodne poslanik eda nastoje da se ovaj Zakon što pre realizuje, jer ga očekuje sirotinja. (Odobranje).

Potpretsednik dr. Kosta Popović: Ima reč narodni poslanik g. Mita Dimitrijević. (*Salih Baljić:* Molim za reč radi ličnog objašnjenja). Ima reč radi ličnog objašnjenja g. Salih Baljić.

Salih Baljić: Gospodo narodni poslanici, narodni poslanik g. Mustafa Mulalić opet je zlonamerno uvukao mene u jednu drugu stvar. Vi ste, gospodo, čuli ukoliko i kako sam ja u svome govoru pre čula dana spomenu naše muslimansko kulturno-prosvetno društvo Gajret u Sarajevu.

U stenografskim beleškama stoji ovo: »Imamo slučaj da je zloupotrebljeno ime čak i jednog našeg prosvetnog društva u Bosni i Hercegovini...« — a vi ste, gospodo, tada pitali: Koje, koje? Ja nisam bio još ni ime rekao... — »u ime koga se je pokušalo stvoriti agenture i filijale u svrhu interveniranja isplate beglučkih obligacija i požurivanja rešenja po ovim pitanjima...« — Ja nisam citirao nikoga. —

U stenografskim beleškama dalje stoji: »Vidite, gospodo, razumljivo je da se je jedan od gospode predgovornika u Narodnoj skupštini, naš poslanički drug, kolega g. Omer Kajmaković, odmah danas ogradio uzevši u odbranu kulturno društvo Gajret«.

Toliko samo imao sam da kažem. (Objašnjenja između narodnog poslanika Salih Baljića i narodnog poslanika Mustafe Mulalića).

Potpretsednik dr. Kosta Popović: Reč ima narodni poslanik g. Mita Dimitrijević.

Mita Dimitrijević: Gospodo narodni poslanici, prva korupcionaška afera koja je u našoj zemlji otkrivena i suđena, bila je bez malo pre 100 godina — 1844 godine. Ona je suđena najstrašnije što se moglo osuditi. U to vreme na vladi je bio ded današnjeg našeg Kralja, Knez Aleksandar Karadordević. Pre bez malo sto godina desila se krađa u državnom kaznačejstvu, t. j. u državnoj blagajnici i presuda koja je pala, bila je tako grozna, da je ona ostavila u narodu jednu rečenicu koju ću posle naročito istaći. Tada je taj osuđen na vešala i njegovo je vešanje izvršeno blizu Narodnog pozorišta na Varoš Kapiji i pozvan je ceo narod dobošima da vidi vešanje jednog korupcionaša koji je zavladao zločinačku ruku u državnu kasu. Od toga doba ostala je ona rečenica koja se s vremena na vreme čuje, rečenica da korupcije neće biti ako se na vešala popne bar jedan od onih koji vrše korupciju.

Gospodo narodni poslanici, ova govornica ovde zašluzuje pun respekt. Govornica u Parlamentu — to je oltar slobodne misli i savesti, i ovde se mora govoriti onako kako savest traži i nalaže. Često puta nisu krivi, i manje su krivi oni koji govore, a više oni koji čute. Gospodo, jedan veliki francuski istoričar, akademik i više puta pretsednik francuske vlade, g. Bartu, u jednoj svojoj knjizi veli: 134 godine francuske istorije upliću se u Parlament i 134 godine francuske istorije u isto vreme je i istorija Parlamenta.

Gospodo, veliki govornici, kao što su Gambeta,

Valdek-Ruso, Dešanel, Ribo, Žores, svi su govorili o tome da dolazeći na govornicu osećaju jedan drhtaj, drhtaj svoje savesti da budu dostojni govornice. Taj drhtaj savesti učini da se sa govornice ne sme govoriti ono što nije proniknuto savešću. Ne može govornica Parlamenta da posluži za sitna, beznačajna, takozvana opoziciona nasrtanja, kao što je slučaj ova 2—3 dana, kad imamo ovde dokumenta i priznajmo, gospodo, nikada skupština nije bila jednodušnija nego baš sada, jer smo mi svi jednodušno, jednoglasno bacili kamen na jednog nevaljalog druga našeg i predali ga sudu i nema ni jednoga od nas koji ne više na toga čoveka. Ali s obzirom na našu zemlju, koja ima čisto jugoslovenski karakter, nemojmo, gospodo, čujte me i vi sa protivne strane, vezivati to za Bosnu i za muslimane. Ja tvrdim da ima ovde mnogo i mnogo Kadića i u Banatu, i u Srbiji i u Hrvatskoj i na mnogim stranama, mnogo je Kadića vidljivih ili nevidljivih. Može biti baš iz redova ljudi, odakle potiču najviše strele na nas koji nismo ništa krivi za toga Kadića, možda bismo baš mi na tu stranu mogli da uperimo strele sa mnogo više opravdanja. Poznato je da je gospodin Ministar Radivojević u svoje vreme bio podigao optužbu na bazi jedne skupštinske ankete protivu izvesnih ministara za šumske afere, a desilo se da su po toj optužbi suđeni samo činovnici, a ministri nisu.

Gospodo, šestojanuarski manifest i politika ima za cilj da uzme sunder i da sve izbriše, i baš zbog toga je i došao šesti januar. Nije došao šesti januar samo zbog plemenskih raspra, nego zbog zmijskog spleta toliko i toliko afera, koje su ostale nevidljive, a međutim osuđeni činovnici, a ne ministri, pred sudom, u tim aferama, utvrđivali istinitost tih afera. Prema tome, mi moramo da napomenemo da je ova korupcionaška sarajevska afera podigla četiri interpelacije i ovde i u Senatu, a to je jedan dokaz koliko je iz duše pošlo sve naše gnušanje prema nedostojnoj aferi (*Miloš Dragović* upada). Priznajem, gospodine Dragoviću, da ima još ljudi, ali neka jedan izade na vidik, neka svi čeprkamo, neka bratski svi tražimo i neka lečimo. A moramo priznati da se mi nalazimo pred velikom boljkom. Ta velika boljka, mi smo videli, bili smo svedoci šta je bilo u Francuskoj, i baš zbog toga što je ona tako strašna, mi uzimamo svu savest, svu borbu da idemo do kraja, da ne postoje ni Kadići u Bosni, ni Kadići na drugim stranama, svuda gde se oni nalaze, na bazi jednog dobro smišljenog zakona, jer ne leči se guba u torini tako lako. Da li smo mi krivi što se u našu sredinu potkrala jedna takva ličnost? Je smo li mi krivi? Što se tiče zakona o korupciji, možda ćemo ga mi imati pre nego što vi i mislite. Uostalom, gospodo, budimo svesni, da su naši zadatci isti što i vaši, a to je, da lečimo to zlo. Ja ću da napomenem, da ni jedna korupcionistička afera nije umrla, svaka korupcionistička afera živi, i kad dodu teški i opasni momenti po državu, one postaju kao hidre sa stotinu glava. Ja koji sam bio u Rusiji kao i mnogi od vas koji su bili u njoj, kao oficiri i dobrovoljci, znaju vrlo dobro, kako je kad je Štirmerova vlada pal i kad su se pojavili crveni barjaci, kako su sve te afere oživele, te polumrtve hidre, i postale opasnost za boljatak i poredak države. Gospodo, zato i vi i mi udružimo se i svrstajmo se u redove i naoružajmo se sa respektom prema ovoj govornici i budimo zajedno u borbi. Hoćete li, nećete li, mi idemo.

Gospodo narodni poslanici, ja neću ulaziti u de-

talje po ovoj aferi jer su vam oni već poznati. Ja ću samo da kažem, da je ovaj Zakon jedno, a primena njegova drugo. Zakon je, gospodo, jedan koji utvrđuje izvesne norme, a primena njegova je skandalozna i zato kažem, da je mala stvar, da se meri Stavinski prema rastu ovoga nesrećnog i gubavog Kadića. Jer Stavinski je pravio mahinacije na berzanskim i drugim poslovima, ali što i francuska javnost nije znala, iz kakve je gadne dubine dolazio, jer je on bio zatvaran i osuđen, pa kad je tek to doznala, onda je Stavinski uzburkao javnost. Diga se odbrana za spas države. I mi branioći naše mule Jugoslavije, mi imamo dužnost svi podjednako, ne odvajam vas, hocete li u naše redove, necete li na našu stranu, mi idemo i nase strele idu u istom pravcu (*Miloš Dragović*: Očistite Kadiće i sa ovih klupa!) Kažite ih koji su, pa smo mi tu.

Gospodo, u ovo vreme, kad se u mome kraju, gde narod pošteno živi i radi, prodaju čak i darovi devojački, i kad činimo napore da damo sve što možemo svojoj otadžbini za njen napredak, onda se svaki mora uzbuniti kad čuje da je jedan hektar Kadiću plaćan 199.000 dinara, i da je on za 48 hektara dobio 9,500.000.— dinara.

Gospodo, iz interpelacije g. Serifa Arnautovića, senatora, vidimo jednu stvar, vidimo kad je određivala komisija druga i zakonski imenovana — a ne ona kupljena — da je onda zemlja plaćana po jednom dunumu oko 400 dinara, a po jednom hektaru 2.500 — 3.000 dinara. Videli smo dalje da je učinjena premetačina utvrdila i našla kod agrarnog referenta sreskog načelstva 720.000 dinara, a kod nedavno penzionisanog agrarnog direktora 950.000 dinara; kod jednog advokata nadeno je 1,000.000 zvečećeg zlata, pa je nadeno i kod šefa mesne kontrole i gotovo na sve strane. Prema tome, gospodo, naš revolt je jednodušan i isti sa svake strane. Ako vi hoćete da dobijete pobeđu na vašem jevtinom piru, vi možete da dobijete pobeđu, ali samo na praznim rečima, jer je ovde naš istup dublji, iz dubine srca, iskren, snažan i bez sitnih interesa. Gospodo, opozicija je često puta gotova da zdere kožu sa leđa i da od nje napravi bubanj i nije joj stalo do nesreće toga zderanog čoveka, nego joj je stalo samo do toga, kako će oni na toj oderanoj koži bubnjati.

Gospodo, ja ću ukratko da iznesem o ovome zapisnik stenografskih beležaka. Ova nesrećna stvar pošla je u Skupštinu desetoga juna prošle godine. Toga dana, 10 juna, bilo je saopšteno kao tačka 4. dnevnog reda saopštenje sekretara Milana Mravlje da su g. g. Husein Kadić i drugovi, narodni poslanici, podneli Skupštini na rešenje predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o beglučkim zemljama u Bosni i Hercegovini od 3 decembra 1928 godine.

Odmah zatim pretседnik dr. Kosta Kumanudi predlaže da se i ovaj zakonski predlog uputi istom odboru kome su upućeni i ostali zakonski predlozi. Pretседnik pita Narodnu skupštinu, da li prima njegov predlog.

Tri dana docnije, 13 juna prošle godine, saopštava se Skupštini zakonski predlog g. g. Milana Petkovića i drugova o izmenama i dopunama Zakona o beglučkim zemljama u Bosni i Hercegovini od 3 decembra 1928 godine i traži se hitnost.

Pretседavajući, potpretседnik dr. Avdo Hasanbegović izjavljuje da će se taj zakonski predlog uputiti odboru koji pretresaa zakonske predloge o agrarnoj reformi. I pošto toga dana Ministar poljoprivrede nije

bio prisutan da se izjasni o hitnosti, ostalo je da se o hitnosti rešava na idućoj sednici.

Iduće sednice, dana 14 juna objavljuje sekretar Milan Mravlje da odbor za proučavanje zakonskog predloga o izmenama zakona o beglučkim zemljama u Bosni i Hercegovini podnosi skupštini na rešenje svoj izveštaj, a potpretседnik dr. Hasanbegović izjavljuje da će se taj izveštaj štampati, razdati g, g. poslanicima i staviti na dnevni red kad to Skupština odluči.

Odmah za ovim sekretar Milan Mravlje saopštava da su g.g. Milan Petković i drugovi, narodni poslanici tražili, da se njihov predlog zakona o izmenama i dopunama zakona o beglučkim zemljama u Bosni i Hercegovini oglasi za hitan i uputi naročitom odboru na pretres.

Na zahtev pretседavajućeg, dr. Hasanbegovića, tadašnji Ministar poljoprivrede dr. Tomašić izjavio je da prima hitnost tog zakonskog predloga.

Gospodo, mi ovde imamo originale, i to prvo original predloga Husejina Kadića i drugo original predloga Milana Petkovića i drugova. U originalnom predlogu Husejina Kadića kaže se: »Cast nam je u prilogu dostaviti predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o beglučkim zemljama u Bosni i Hercegovini od 3 decembra 1928 godine. Molimo da se ovaj zakonski predlog oglasi za hitan.« Kao potpisnici su narodni poslanici, između mnogih i dr. Avdo Hasanbegović, Ilija Mihailović, Sukrija Kurtović, Risto Đokić, Đulaga Dervišić, dr. Nikola Nikić, Mustafa Mulalić, Hazim Cohadžić, Omer Kajmaković, dr. Ivan Lončarević, dr. Franjo Gruber, dr. Leušić itd. svi iz opozicije. (Uzvici: Svit!) Ja sam taj predlog uzeo iz arhive. (Uzvici poslanika Jugoslovenske narodne stranke: Mi nismo potpisali!) A evo i drugi predlog koji su potpisali gotovo sva gospoda poslanici iz opozicije. I ja ne zameram jer tako i jeste. Primili smo taj predlog. Sta se dalje dešava? Dešava se jedan skandal! A to je, gospodo, da je na sednici Narodnoj skupštini upućen jedan predlog koji je kombinacija 2 zakonska predloga Petkovića i Kadića. Ali je interesantno da su ubačene 2 stavke. Jedna je stavka ubačena tamo uz predlog g. Petkovića, t.j. gde ide stav ideja i misli g. Petkovića, tamo se kaže: »Beglučke šume i šikare koje potraživači uz ziratnu beglučku ili bivšu kmetsku zemlju drže i koje im se dosude, plaćaju se četiristostrukim katastarskim čistim prihodom izraženim u dinarima, a petstostrukim u Hercegovini što takode plaća država«. Druga je stavka: »Ako takva zemljišta i šume imaju položaj pomenut u članu 10 Zakona o beglučkim zemljama u Bosni i Hercegovini od 3 decembra 1928 godine ili ako takva zemljišta i šume leže u blizini letovališta — čujte sada g. Kadića! — Pale, Vrelo Bosne i Han Pijesak — gde su njegove zemlje — onda se i za ta zemljišta ima dati ošteta po čl. 10 pomenutog Zakona«. Gospodo, mi sada možemo da vidimo najzad i sam predlog. Gospodo, evo original predloga i zaista u tom predlogu nema ove dve stavke. Govorim istinu, nemojmo stavlјati ni mali prst na oko, govorimo istinu, jer istina je ta koja je nama svima draga i za koju ćemo se svi ovde dostojno boriti! Evo, gospodo, ovde su potpisi onih koji su to primili a među njima se nalazi i g. Nikola Nikić i drugi iz opozicije koji sad čute. Sad, gospodo, da kažem ovo. Vidite, ne možemo da se odvojimo od jedne istine, od konstatacije, a ja hoću tu istinu i konstataciju da kažem na kraju svoga govora, kvalifikujući

to kao jedno zadovoljstvo da se svi podjednako gnusamo i revoltiramo protivu ove korupcionaške afere i kao dokaz naše svesti, vidimo da smo mi u Skupštini jednodušni i da sa ove i sa one strane ide iskrena borba i iskrena odluka, da gubu lečimo u našoj torini. I neka bi ova naša diskusija ovde otvorila svetliju perspektivu da stvorimo jedan skori zakon, da svoju zemlju spasavamo od tih opasnih Kadića, kojih ima još na svima mestima vidljivim, nevidljivim, i neka bude blagoslovena svačija ruka, koja uhvati za vrat takve Kadiće!

U interesu naše jednodušnosti, pozdravljam našu sadašnju jednodušnost u Skupštini. Ostanimo do kraja, u borbi s korupcijom i dostojni ovoga mesta, na kome se nalazimo!

Miloš Dragović: Molim Vas, g. Predsedniče, za reč. G. Dimitrijević me je pomenuo.

Potpredsednik dr. Kosta Popović: Niste pomenuti i ne možete dobiti reč.

Miloš Dragović: Molim Vas, g. Dimitrijeviću, kažite: Jeste li me pomenuli ili niste?

Mita Dimitrijević: Nisam Vas pomenuo. Ja sam kazao: Kazaću ja, šta ćeš ti reći.

Miloš Dragović: Pomenuto je moje ime.

Potpredsednik dr. Kosta Popović: Ne možete dobiti reč.

Miloš Dragović: To je druga stvar. Vi predsedavate samo njima a nama ne.

Potpredsednik dr. Kosta Popović: Predsedavam svima.

Ima reč g. Marko Mašić:

Marko Mašić: Gospodo narodni poslanici, ja nisam hteo da se javim za reč, da govorim o ovoj sarajevskoj aferi, ali su mi dali povoda gospoda narodni poslanici da i ja moram uzeti reč da kažem nekoliko reči. Gospodo, govoreno je dosta, ja neću biti dug, ja ću biti kratak.

Prvo, onaj zakonski predlog Milana Petkovića i drugova, ja stojim uvek vama na raspoloženju ako u niemu bude ikakva nezakonita radnja i ako zakonski predlog ne bude u vezi sa zakonom od 1928 godine ili sa dodacima onome što je i pošteno i što nije na štetu zemljoradnika. I, gospodo narodni poslanici, ja vam mogu uvek da kažem istinu i na toj istini uvek tražim da dođu ljudi i da im ja dokumentujem. Ja sam od 1921 godine bio u agrarnim odborima i znam sve kako se radilo i kako su se sve zakoni primenivali na štetu tih zemljoradnika, naših bednih zemljoradnika i da se nikako nije moglo da dode do ostvarenja zakonskog prava koje im je davao sam zakon.

Gospodo, ono što je upropastilo čitavu našu egzistenciju, egzistenciju naše poljoprivrede u Bosni i Hercegovini, to su oni glavni funkcioneri koji su bili direktori Agrarne direkcije u Sarajevu i, gospodo narodni poslanici, i to je dalo povoda da onaj zakonski predlog, predlog Milana Petkovića i drugova, podnesemo i da zatražimo i zamolimo braću iz predratne Srbije da nas potpomognu naročito zato, gospodo, tražili smo od braće i gospode poslanika i drugova iz predratne Srbije, jer oni nemaju ovakvih odnosa u svojim krajevima da bi znali šta je i kako se sve to radilo. I kada sam ja isto tako i gospodin prota Milan Petković obrazložili kako je stanje, kolika je nesredjenost u Bosni i Hercegovini, sva su gospoda narodni poslanici iz predratne Srbije potpisali predlog zakona Milana Petkovića i drugova. Zato ja nalazim za potrebno da ovde kažem da ovaj zakonski

predlog Milana Petkovića i drugova u vezi sa zakonom iz 1928 godine, da tu nema nikakvog dotikavanja zemljoradničkih prava i da se onako ne može učiniti nikakvo proneverenje, nego samo po postojećem zakonu iz 1928 godine. Ova su se gospoda mnogo osvrćala na 11 član. Po § 16 Zakona kaže se da šume i šikare u Bosni i Hercegovini imaju da se plaćaju 400 puta po katastarskoj vrednosti. Gospodo, ovo ima i u zakonu od 1928 godine, ali evo vidite da to nije tako strašno koliko se to kritikuje, jer je kod nas vrednost šuma šikara 10, 15 i 25 para, i ne može nikako po jednom dunumu da se dobije više od 200 dinara. Gospodo, nije to tačno kao što se tu više i kritikuje da je ovde po sredi pljačka i ne znam šta. Ovo što je Husejin Kadić učinio, gospodo, ja koliko imam iskustva u zakonu o beglučkoj uredbi, koga znam, ovde nije zakon to učinio nego veštaci i to, gospodo, oni veštaci koji su danas u zatvoru i ti veštaci treba da odgovaraju da li je to puna vrednost ili nije puna vrednost. Gospodo narodni poslanici, oni koji su se ogrešili o svoju dužnost i o svoju savest i koji su se ogrešili o zakon, da prosečna vrednost zemlje u dotičnom mestu ne odgovara stvarnoj ceni, oni treba da se izdadu sudu i da odgovaraju po zakonu.

Zato sam ja i ustao i našao za potrebno da govorim, naročito vama gospodi poslanicima iz predratne Srbije, da smo mi podnoseći onaj zakonski predlog Milana Petkovića, da smo mi radili iskreno i časno a da nismo radili na štetu državnu niti ma koga drugoga. Stoga hoću da vas zamolim da u to budete uvereni i mi vam stojimo na raspoloženju u svakom momentu da vam dokažemo da je taj zakonski predlog Milana Petkovića bio u vezi sa postojećim zakonom o agrarnoj reformi. Stoga vas molim, nemojte nam uzeti za zlo da smo mi tu ma šta zlonamerno učinili, i da nas u tome pravcu pomognete. (Uzvi iz većine: Tako je!)

Potpredsednik dr. Kosta Popović: Ima reč g. Milovan Grba.

Dr. Milovan Grba: Gospodo, moj zemliak g. dr. Milan Metikoš, rekao je u svome jučerašnjem govoru, kad smo ga potakli, rekao je ovakve afere rešavaju se na koncu time »pojeo vuk magare«!

Gospodo, kad smo počeli ovu stvar ovako da raspravljamo, mi smo se udaljili sasvim od predmeta i sve one afere koje smo do sada imali te su afere na svome značaju izgubile, zato što su pojedini ljudi pored onoga odgovornoga krivca napadali i spominjali i Marka i Janka i Petra i Pavla. I tako su oni nevini ljudi koji su bili umešani u tu stvar morali se braniti, a krivac je za to vreme ćutao i tako se je dogodilo da je krivac sasvim leno zaspao i nikoga nije dirao. Nedužni su se odbranili, a krivac nije dobio zasluženu kaznu! Tako i mi, gospodo, u Narodnoj skupštini udaljili smo se od predmeta u mesto da Huseina Kadića izručimo sudu i da samo ostanemo kod toga predmeta. (*Dr. Kešeljević:* Ali ovo se tiče korupcije!) Da vam odgovorim, g. Kešeljeviću, jedna je stvar Husein Kadić, a druga je stvar dostojanstvo ove Skupštine, treća je stvar donošenje zakona protiv korupcije, a četvrta je stvar procenitelji i vlasnici koji su bili s njima vezani i koji treba da dođu pred sud. A gospodo, ako mi počnemo da raspravljamo o Gajretu, to sa ovom stvari nema nikakve veze. (Upadice iz opozicije). Vi gospodo i niste u stvari opozicija, vi ste samo jedna disidentska frakcija od većine. Kad budete birani na vašem programu

drukčijem od našeg, onda ćete biti opozicija (*M. Dragović*: Pitaćemo mi vas na čijem ste programu vi birani?!). Najbolji je dokaz da ste vi samo jedna disidentska frakcija, g. Dragoviću, što je vaš brat senator i član naše partije. (*M. Dragović*: Ja u tome pogledu nemam nikakve veze sa bratom!) Onda nemojte me prekidati. Ja Vam kažem, ako budemo ovako raspravljali kao g. Dragović i ako se budemo bavili ovakvim upadicama, kao što ih čine ta gospoda, onda se može reći ne »pojeo vuk magare«, nego pojeo vuk Skupštinu!

Pošto sam ja član većine, ustao sam, gospodo, da govorim i da štitim dostojanstvo ove Skupštine, i to mi je bila dužnost. Pre svega ovde se govorilo mnogo toga o tekstu ovoga zakona. I ja sam pratio celu tu stvar kao posmatrač i znam tačno kako je ta stvar bila. Nemojte, gospodo, da begate od onoga shvatanja, od one psihoze koja je tada vladala. Nisu samo, gospodo, muslimani, kako se kaže pisali jedno pismo ministru, mi svi pišemo pisma ministrima, ovim ili onim tonom. (*Miloš Dragović* prigovara). G. Nikić i drugovi takođe su tražili taj zakon. Ako hoćemo da se sakrijemo za formalnost, slučajno formalnost je dobro ispala. Ja nisam bio ni član Odbora, nisam to ni tražio, a slučajno stenografski zapisnik izostavio je moje ime da sam glasao. Ali pošto sam član ove većine i nosim zajedno odgovornost za svu šestojanuarsku politiku, to hoću to i da naglasim, nemojte mi smetati.

Mi vrlo dobro znamo, kakvo natezanje imaju skupštinski odbori sa nadležnim ministrima i kako se vrše pregovori; zato su tu odbori, i razna mišljenja. Kako je taj odbor, u kome su bili pretežno braća iz Drinske banovine, rešio ovu stvar sa g. Ministrom Tomašićem, o tome mi, gospodo, ne znamo. Ali što se nas tiče i predsedništva, tu je ispravno postupljeno. Došao je g. Ministar Tomašić, došao je g. izvestitelj, mi smo se sporazumeli, ovo je tekst, i to je čitano. Zato, gospodo, odbijam od Skupštine da je ona napravila falsifikat, a šta je bilo u odboru, to raspravite vi, što ste otuda pobjegli. (*Miloš Dragović*: Nemojte govoriti neistinu sa togā mesta!) Odbijam od Skupštine. Ja držim da ovu reč falsifikat ne možemo da ovde dopustimo, i ja protestiram protiv toga poslanika koji tu reč kaže. (*M. Dragović*: Tebi je dužnost da protestiraš!) Ja se vrlo dobro sećam čitave psihoze kakva je bila u Skupštini-prilikom donošenja ovoga zakona i sećam se cele one propagande. (Prigovori sa leve). Dozvolite da vam kažem. Kad je gradjen taj zakon, jedan ministar s obzirom na izvesne stvari koje su bile u tom beglučkom odboru, dao je ostavku, došao je drugi. Mi smo svi znali da se tamo nešto nateže, i osećali smo psihozu, o čemu se radi. Mi smo osećali jednu psihozu u kojoj se radilo o jednom delu našeg naroda, koje je ujedinjenje zahtevalo u jednom stanju kakvo predašnja istorija nikad nije snašla. Gospodo, onaj staleški deo našega naroda, koji je u istoriji igrao gospodarsvenu ulogu i pod 10 banova i kraljeva i pod austrijskom okupacijom, duh našega vremena imao je potpuno da slisti u Bosni i Hercegovini. Mi smo to osetili za 10 godina u onim krajevima, u kojima nema agrarne reforme gde se je čulo da su naši muslimani sa rešenjem agrarne reforme pogodeni, da su pauperizirani, da su postali ne kao Bosna sirotica kleta, već prava pravcata sirotinja. To je bio opšti utisak i zato ste i vi glasali za taj zakon. Ja se dobro sjećam da je taj zakon primljen aklamacijom i to tako da je, kad

je došlo do glasanja, nastao jedan bjeg iz Skupštine, a ja sam ostao. Vi ste vrlo dobro znali, zašto ste begali. Ali nama je teško dati 100 miliona. Ipak smo mi tada kazali: ako tih 100 miliona čini mogućnost, da oni, koji su imali istorijsko gospodarstvo, mogu osnivati svoje gospodarstvo i egzistenciju, mi to moramo žrtvovati, jer muslimani nisu Turci, nego jedan sastavni deo našega jugoslovenskoga naroda. I kad smo to, gospodo, učinili, mi smo nosili istorijsku odgovornost pa smo kazali: »Bili ste u istoriji begovi i age, ali nikada više, preko Vas je prešla naša seljačka demokratija!« Dakle, gospodo, kad smo to učinili i svršili- onda je došlo do primene toga zakona. Molim vas, ovo je drugi deo, ja vam govorim i hoću da odbranim intencije Narodne skupštine i njen posao i nas poslanike, našu dobru volju da smo učinili sve što je trebalo i sve što smo mogli da učinimo. Druga je stvar, gospodo, primena zakona. Ja sam, gospodo, bio dečarac, kada sam jednu uzrečicu Kralja Milana čuo: »Ne mogu da napravim ni jednog zakona a da ga čete ne izigravaju!« To je izigravanje zakona, i ti koji zakon izigravaju, imaju da se privedu zaslužanim i velikim kaznama. Kad smo mi ovde uzeli da kaznimo g. Kadića, da ga izručimo sudu, onda moramo sa obzirom na tu instituciju i da postupimo tako, jer kod suda, vredi više dokazati nego kazati. A ovde se uzelo da se upleće sve moguće. Ja držim da smo se udaljili od predmeta, da je daleko bolje da smo izneli one zloglasne procenitelje, jer ono što je napravio Kadić, to nije obična korupcija, to je demonstracija od korupcije. To je čovek koji je pokazao da se nikoga ne boji, ni on ni njegovo društvo. To postoji jedna stvarna krivnja. To je krivnja onih vlasnika koji su sebi dali procenjivati imanja mnogo skuplje nego što ona vrede. Tu su krivi zakleti procenitelji koji su pogazili zakletvu na štetu države. To je krađa državne imovine i imaju svi da idu pred sud. Mi moramo da verujemo u sud i zakone da će oni biti osuđeni. Kod toga treba da ostanemo. Da ostanemo kod onoga što čini jezgro današnje ove diskusije. Isto tako treba da potegnemo i one činovnike koji su zato krivi, jer tu su umešani činovnici Agrarnoga ureda, Mesne kontrole, Banške uprave i drugi. Sve to, gospodo, ne bi se moglo dogoditi da ti odgovorni činovnici nisu potpisali to. Tu postoje raspisi i akta, i mi imamo da kažemo: ta se akta ne smeju izgubiti, njihova imena moraju se znati, ali oni moraju ići pred sud i biti osuđeni. I kad se postavimo na ovo gledište da ne sumnjičimo ljude koji su nedužni nego da ostanemo kod dokaza materijalne istine, onda mi, gospodo narodni poslanici, ne smemo dalje da idemo. Ima dosta novinara, ima dosta onih koji ogovaraju. (Žagor i smeh.) Ja hoću da naglasim da naše društvo u tome greši. Ja hoću da kažem i ovo. Mi smo svi zato da pozdravimo zakon protiv korupcije, da ga pozdravimo zato što su nam dosadile nekažnjivosti u našoj zemlji. Ali, gospodo, ruku na srce, nemojte vi kao narodni poslanici da iz daleka pomažete te ljude koji su krivi, jer g. Metikoš je kazao ovde, kako po ovome zakonu ni g. Kadić nije kriv, on se već javio njemu za advokata, a ja kažem: kriv je gospodo. (Burno pljeskanje.) Molim vas, gospodo, ostanimo kod ove naše stvari, kod ove predmetne stvari, pa ćemo da završimo diskusiju. Jer, zakon protivu korupcije jeste potreba našeg moralnog čuštva da imamo uporište da svaki koji se ogreši o zakon bude kažnjen. Ali, gospodo, nemojte se varati i misliti da će dono-

šenjem zakona prestati ovakve stvari. Imamo mi predviđenu kaznu vešanja, pa smo opet imali onog zloglasnog Čarugu, Mitrovića i još dosta njima sličnih. Nego stvar leži u tome da naše društvo ne dopusti da oni ljudi koji su na nepošten način stekli novac, igraju kakvu ulogu u našem društvu. Jedino jedan opšti bojkot prema njima može nas spasiti. Proglasimo ljude od korupcije šugavim, ne dopustimo im pristup u naše društvo, i onda će oni i sami bežati od nas. Inače nikakav zakon i nikakve uredbe ne mogu nam u tome pomoći. (Odobrovanje.) Na tome poslu dakle nema da radi samo Narodna skupština, nego i svi žurevi i sva društva i cela zemlja, svi oni treba da se bore protivu korupcije. Ja, gospodo, držim da i opozicija, kad već hoće tako da se zove, premda su i njeni članovi izabrani zajedno s nama i zajedno s nama predstavljaju totalitet Narodne skupštine, ja mislim da će i oni, braneći dostojanstvo Narodne skupštine biti zato da od ovih sporednih pitanja predemo na glavno pitanje, na pitanje isključenja Husejina Kadića, da ga izručimo sudu i predamo pravdi, a ne da nam se on smeje. (Pljeskanje i burno odobrovanje.)

Potpredsednik dr. Kosta Popović: Ima reč radi ličnog objašnjenja g. dr. Metikoš.

Dr. Milan Metikoš: Gospodo, ja vidim, da ste vi iz većine već mnogo nervozni. Izgleda da vas ova tema o korupciji mnogo uznemirava. Moja je savest mirna, meni to ništa ne smeta. Gospodo, g. predgovornik je spomenuo i moje ime povodom ove diskusije u Narodnoj skupštini, čije dostojanstvo hoće da brani. Meni se čini da je on hteo sprečiti mogućnost da se ovde istina iznese. To je, gospodo, vaša odlika, jer vas ovde ima 285 prema nama deseterici. Gospodo, ja sam Husejina Kadića prvi označio kao lopužu. Ja sam prvi kazao da je on zaveo Skupštinu, a vi ste ti koji ste glasali za njegov predlog. Gospodo, g. predgovornik je kazao, da smo mi iz opozicije disidentska grupa. Ja hoću da mu odgovorim na to, da mi je čast što ovde u Narodnoj skupštini sa mojih devet drugova predstavljam Jugoslovensku narodnu stranku, koja je odobrena po zakonu i stojimo vam brk u brk kao saradnici u Skupštini, ali kao protivnici opozicija u borbi protiv svakog nečasnoga rada.

Gospodo, što se tiče pitanja same korupcije, možemo se svi saglasiti na jedno rešenje, čuli ste reč mog predgovornika u delu, gde kaže da se ima korupcija da goni, ne samo u Parlamentu i Senatu, nego i u društvu, bojkotom. Gospodo, ako ste sa tim saglasni, onda treba da primite predlog, koji sam podneo pred Narodnu skupštinu, da se pozove Kraljevska vlada da u roku od 15 dana, donese kao hitan zakonski predlog protivu korupcije, i primite predlog, da se izabere parlamentarna anketa, (Žagor u centru i na desnici.) da se izabere parlamentarna anketa u cilju i sa zadatkom, da utvrdi sve korupcije, jer ovo, gospodo, nije jedina. Ne damo Van samo da se zaklonite za aferom Husejina Kadića! (Žagor i protesti u centru i na desnici.) Ima milion Husejina Kadića u zemlji! Tražimo da se svi oni izvedu pred sud, protiv svih da se postupa. Ako ste za to, onda primite ovaj moj predlog. A tu ćete pokazati, jeste li protiv korupcije ili niste, tu ćete pokazati pravo lice. (Žagor u centru i na desnici.)

Potpredsednik dr. Kosta Popović: Ima reč radi ličnog objašnjenja g. dr. Nikola Kešeljević. (Žagor u

centruma i na desnici. *Dušan Živojinović:* Ovo je opstrukcija! — *Dr. Gligorije Tadić:* Vi zaustavljate izlučenje! Žagor na levlci.)

Dr. Nikola Kešeljević: Gospodo, nemojte netačnim tvrdnjem izazivati lična objašnjenja, pa bi to već bilo davno svršeno. Tako je ovde tvrdeno o meni i o nama da smo i mi saradivali sa tim, ja sam već jedanput upozorio da postoje stenografske beleške, u kojima sam ja izjavio, u toj sednici kada je primljen ovaj zakon, da glasam protivu toga, zato što će tu biti izvor nove korupcije, da sam ja za energično i konačno rešenje agrarnih pitanja u našoj zemlji, ali kako će se ovde plaćati zemlja koja vredi 50 dinara 500 dinara, a ona koja vredi 500 dinara plaćati 5.000 dinara, ja sam to predvideo, i ja sam zbog toga glasao protiv, jer će se ponoviti korupcija i sprečiti da se pravilno reši agrarno pitanje.

Osim toga ovde je izjavio g. Grba, kakva smo mi opozicija. Nas se baš ništa ne tiče šta gospodin Grba i vi svi Grbe smatrate, kakva smo mi opozicija... (Žagor i protesti u centru i na desnici.) Mi sa našim programom i sa našim radom idemo pred narod, pa će on da kaže, jesmo li mi opozicija ili ne. A vama — živi bili pa videli. (*Miloš Dragović:* Gospodine Predsedniče, šta je sa mnom? Nedate mi da govorim, ne date da se govori o ovoj prljavoj aferi ovde! Ja protestujem! — Žagor.)

Potpredsednik dr. Kosta Popović: Gospodine Dragoviću, opominjem vas na red.

Gospodo narodni poslanici, čast mi je saopštiti vam da je Finansijski odbor podneo Narodnoj skupštini svoj izveštaj o predlogu budžeta državnih rashoda i prihoda sa predlogom Finansijskog zakona za 1934/35 godinu, zajedno sa odvojenim mišljenjem odborske manjine.

Ovaj će se izveštaj staviti na dnevni red kada Narodna skupština to reši.

U isto vreme čast mi je saopštiti vam da su gospoda narodni poslanici dr. Milan Metikoš i drugovi predali Narodnoj skupštini jedan predlog rezolucije, koji glasi ovako:

»1 — Da Narodna skupština zaključi anketu u cilju utvrđenja, zašto je i kako je mogao biti povredjen red poslova i postupak, određen skupštinskim poslovnim redom, prilikom donošenja zakona o bosanskom agraru od 12 avgusta 1933 godine na legislativnom putu od skupštinskog odbora do plenuma Skupštine:

2 — Da Narodna skupštine izabere u tu svrhu odbor po § 16 i 17 Zakona o poslovnom redu.»

Potpredsednik dr. Kosta Popović: Ima reč g. Predsednik Ministarskog saveta.

Predsednik Ministarskog saveta Nikola T. Uzumović: Gospodo, bilo je očekivati da će cela ova žalosna stvar biti mnogo hladnokrvnije raspravljena baš u interesu same stvari. Kad je u ovoj stvari od prvog početka, od saznanja za nju, kada su sve upravne vlasti i kad je Kraljevska vlada naredila naj-energičnije mere i najbržu i naistrožiju istragu da se šteta osuieti i da svi krivci iskuse zasluženu kaznu — očekivati je bilo da će to da zadovolji ovu Skupštinu i da se ostavi stvar energičnoj istrazi, i brzom istrazi, koja je već uspela da pred nas postavi zahtev o izdavanju jednog našeg druga sudu u ovoj stvari. (Odobrovanje.) Gospodo, stvar je teška i nemamo razloga da sumnjamo u dobronamernost gospode iz opozicije. I njima je onako isto kao i gospodi iz

većine stalo do toga da se država sačuva od svih šteta, (Odobranje i pljesak.) i da se vinovnici, u koliko ih istraga i sud za takve budu označili, ne izvuku od kazne.

Kod takvog stanja stvari, gospodo, slobodan sam izjaviti da Kraljevska vlada nalazi da posle datih obaveštenja od strane Predsedništva Narodne skupštine o toj stvari o kojoj govori rezolucija, datih obaveštenja na osnovu dosijea, akata, protokola po tome predmetu, originalnih stenograma, da je utvrđeno da je Narodna skupština donela samo ono što je docnije postalo zakonom i ništa drugo. (Živo odobranje.) Pa kad je, gospodo, i pored takvog stanja stvari podnet zahtev rezolucije, neka mi je dopušteno da kažem, da je ova rezolucija deplasirana u svakom pogledu. (Protesti na levlci.) Deplasirana kao parlamentarna nelogičnost u svakom pogledu, jer neka mi ne zamere gospoda, ja nemam Bog zna kako dugo ali sigurno tridesetogodišnje parlamentarno iskustvo (Pljesak) i znam da Narodna skupština sebi samoj ne može da određuje anketu i sebi samoj Narodna skupština da sudi — da kadija tuži i da kadija sudi. (*Dr Kešeljević:* Ne sebi, nego onima koji su to učinili!) Kad stvar ovako stoji, onda ona u najmanju ruku daje pravo Kraljevskoj vladi da izjavi da se sa traženjem ove rezolucije ne može saglasiti i da apeluje na Skupštinu da u interesu svoga ugleda i dostojanstva ove Skupštine, zajedničke kuće i naše i gospode koja su podnela zahtev o rezoluciji, da ostavimo istrazi neka se punom slobodom u istraživanju istine u ovoj žalosnoj stvari koristi svim, pa ako zatreba za utvrđivanje čije krivice, da zaviri i u stenograme i akta Narodne skupštine, a mi sačuvajmo ugled ovoga Doma u interesu desnice kao i u interesu levice. (Burno pljeskanje i odobranje. *Dr. Milan Metikoš:* Molim za reč! Glasovi iz većine: Dosta više! — *Miloš Dragović:* Morate da mu date reč. — Protesti kod većine. — Graja).

Potpredsednik dr. Kosta Popović: U smislu čl. 69 Zakona o poslovnom redu u Narodnoj skupštini, ne vodi se pretres o rezolucijama. Prema tome ćemo odmah pristupiti glasanju.

Ko je za predlog Kraljevske vlade da se rezolucija g. dr. Milana Metikoša i drugova ne upućuje naročito odboru i prema tome ne primi, sedeće, a ko je protiv toga, ustaje. (Većina sedi).

Većina sedi, prema tome je predlog rezolucije g. dr. Metikoša i drugova odbačen. (Odobranje i pljeskanje kod većine. — Protesti na levlci. — *Miloš Dragović:* To je nasilje! Čuvajte dostojanstvo Skupštine!)

Gospodine Dragoviću, zapisničkom opomenom po drugi put vas opominjem na red.

Gospodo, sa vašim pristankom ja ću današnju sednicu zaključiti, a za sledeću predlažem vam ovaj dnevni red:

1 — Nastavak pretresa o izveštaju Imunitetnog odbora o izdavanju sudu narodnog poslanika g. Husaina Kadića;

2 — Izbor odbora za proučavanje zakonskog predloga o izmenama i dopunama Zakona o državljanstvu.

Prima li Narodna skupština predloženi dnevni red? (Prima.) Objavljujem da je predloženi dnevni red primljen. Ovu sednicu zaključujem a narednu

zakazujem za sutra u 10 sati pre podne.

Sednica je zaključena u 12,30 časova.

П Р И Л О Ж И

NARODNA SKUPŠTINA

Kraljevine Jugoslavije

Br. 20826

21-II-1934. godine

u Beogradu

GOSPODINU PRETSEDNIKU NARODNE SKUPŠTINE

B e o g r a d

U smislu čl. 61 Zakona o poslovnom redu Narodne skupštine, čast nam je podneti predlog zakonskog projekta o izmeni § 319 Kr. zak., s molbom da se iznese pred Narodnu skupštinu na rešenje.

20 februara 1934. godine

Beograd.

Ignjat B. Stefanović, s. r.
narodni poslanik.

(Sleduju 64 potpisa narodnih poslanika.)

Predlog zakona

o

izmeni § 319 Krivičnog zakona

§ 1

§ 319 Kr. zak. menja se i glasi:

Ako je utaju učinio državni ili samoupravni službenik pri vršenju javne službe u vrednosti većoj od 50.000.— dinara, kazniće se smrću, ako je utaju učinio tutor, staratelj ili vaspitač u pogledu poverene mu imovine, kazniće se sa robijom od 10 godina.

Ako je vrednost utaje manja od 50.000.— dinara, utajivač će se kazniti robijom do 15 godina, a ako je vrednost utaje manja od 1.000.— dinara, utajivač će se kazniti strogim zatvorom i gubitkom časnih prava.

Tako isto kazniće se robijom do 5 godina i starešina nadležstva odnosno prvi pretpostavljeni starešina koji je nebrizljivo vršio nadzor nad utajivačem.

§ 2

Ovaj zakon stupa u život kad ga Kralj potpiše a obaveznu snagu dobija kad se obnaroduje u »Službenim novinama«.

PRETSJEDNIŠTVU NARODNE SKUPŠTINE

B e o g r a d

Potpisani narodni poslanici, poslije saslušanja govora narodnog poslanika g. dr. Ivana Lončarevića i ostalih govornika na sjednici od 21 februara tek. god., a povodom afere sa beglučkim obveznicama i rasprave o izdavanju sudu narodnog poslanika g. Husaina Kadića predlažu predlog rezolucije:

1 — Da Narodna skupština zaključi anketu u cilju utvrđenja zašto je i kako je mogao biti povre-

den red poslova i postupak, određen skupštinskim poslovnim redom, prilikom donošenja Zakona o boscanskom agraru od 12 avgusta 1933 godine na legislativnom putu od skupštinskog odbora do plenuma Skupštine;

2 — Da Narodna skupština izabere u tu svrhu odbor po § 16 i 17 Zakona o poslovnom redu,

Podjednako molimo, da se ovaj predlog stavi još danas na dnevni red u Narodnoj skupštini.

21 februara 1934 godine
Beograd.

Dr. Ivan Lončarević, s. r., Alojzije Pavlič, s. r., dr. Stjepan Bačić, s. r., dr. Marko Kožul, s. r., dr. Franjo Gruber, s. r., Lovro Knežević, s. r., dr. Milan Metikoš, s. r., dr. Nikola Kešeljević, s. r., Svetislav Hodera, s. r., Vladimir St. Krstić, s. r., dr. Nikola Nikić, s. r., Stjepan Valjavec, s. r., Miloš Dragović, s. r.

